

Prawo i Sprawiedliwość

PROGRAM SAMORZĄDOWY

2010–2014

WOJEWÓDZTWO
WIELKOPOLSKIE

Spis treści

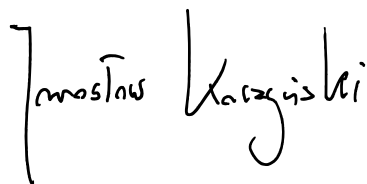
Wstęp	3
Wprowadzenie	4
Program zrównoważonego rozwoju Wielkopolski	5
Środki Unii Europejskiej	6
Finansowanie i efektywność	7
Gospodarka, przedsiębiorczość, bezrobocie	8
Ochrona zdrowia	10
Transport i komunikacja	11
Nowoczesna wielkopolska wieś	13
Edukacja i informatyzacja	14
Kultura	15
Bezpieczeństwo	16
Środowisko i gospodarka wodna	17
Rodzina	18
Polityka społeczna	19
Kultura fizyczna i turystyka	20
Urząd a obywatel	21

Wstęp

21 listopada Polacy wybiorą nowe władze samorządowe wszystkich szczebli od gmin poprzez miasta i powiaty po sejmiki wojewódzkie. Prawo i Sprawiedliwość z pełnym zaangażowaniem bierze udział w tych ważnych dla Polaków wyborach. Przedstawiamy naszych kandydatów na prezydentów, burmistrzów, wójtów, radnych gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Są wśród nich zarówno ci, którzy już skutecznie pełnili te funkcje, jak i wielu nowych, często młodych ludzi, pragnących służyć swym lokalnym społecznościom. Chcemy, aby w samorządach wszystkich szczebli było jak najwięcej osób kompetentnych, uczciwych, potrafiących wsłuchiwać się w oczekiwania swych współmieszkańców i rozumiejących potrzeby ludzi, których będą reprezentować.

Wszystkich kandydatów Prawa i Sprawiedliwości łączy program samorządowy adresowany do wszystkich ludzi, nastawiony na rozwiązywanie ich codziennych problemów, niezależnie od miejsca ich występowania. Polska równych szans to kraj, który nie może być podzielony na obszary coraz bogatsze i pozostające w tyle – najczęściej małe miasta i wsie. Dla przedstawionej w programie polityki rozwoju ważne są wszystkie regiony, wszystkie gminy i miejscowości.

Rozwinięciem ogólnopolskiego programu samorządowego jest 16 propozycji programów wojewódzkich. W ten sposób rozpoczynamy debatę samorządową, do udziału której zapraszamy wszystkich mieszkańców regionu.

Wprowadzenie

Województwo wielkopolskie jest regionem drugim pod względem powierzchni, a trzecim pod względem liczby ludności w Polsce. Ponad 3,39 miliona mieszkańców zamieszkuje 35 powiatów i 226 gmin na blisko 30 tys. km². W województwie wielkopolskim znajduje się ponadto 109 miast, w tym 4 miasta na prawach powiatu.

Jest ono niejednorodnie rozwinięte gospodarczo. Ponad 60% podmiotów z kapitałem zagranicznym jest zlokalizowanych w Poznaniu i subregionie poznańskim. Przemysł wydobywczy i energetyczny skoncentrowany jest w subregionie konińskim.

W województwie wielkopolskim funkcjonuje 9,6% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Polsce. Wielkopolskie firmy produkują oraz eksportują w szczególności samochody, elementy wyposażenia dla przemysłu motoryzacyjnego, sprzęt oświetleniowy, artykuły spożywcze i sprzęt gospodarstwa domowego.

Rolnictwo Wielkopolski jest jednym z jej najważniejszych atutów. Wielkopolska wyróżnia się ze względu na poziom gospodarowania, wysokość plonów i ich wydajność. Średnia wielkość gospodarstw rolnych w Wielkopolsce jest o blisko 50% wyższa od średniej krajowej, ale wciąż prawie dwukrotnie niższa niż średnia europejska.

Województwo wielkopolskie jest znakomicie usytuowane na skrzyżowaniu ważnych europejskich powiązań komunikacyjnych, w szczególności wiodących z Berlina przez Poznań, Konin i Warszawę do Moskwy oraz z Pragi przez Wrocław, Leszno, Poznań na wybrzeże Bałtyku. Ponadto poznański port lotniczy „Ławica” pełni funkcje nie tylko lotniska krajowego, ale i międzynarodowego.

Strategię samorządu województwa wielkopolskiego uchwalono 19 grudnia 2005 r. przy istotnym udziale klubu radnych stronnictwa Prawo i Sprawiedliwość. W myśl tej strategii, Wielkopolska ma być regionem nowoczesnym i zintegrowanym. Misją samorządu województwa miało być skupienie wszystkich podmiotów działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i poprawy warunków życia mieszkańców oraz uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania dostępnych środków dla jego lepszego i szybszego rozwoju.

Koalicja PO-PSL nie realizuje tej strategii. Po czterech latach nie uzyskano efektu synergii, a region wielkopolski nie stał się niestety wyraźnie bardziej atrakcyjny. Niewykorzystano szans, które dawał okres koniunktury gospodarczej w latach 2006-2008.

Obecne podstawowe problemy województwa wielkopolskiego to:

- brak realizacji strategii zrównoważonego rozwoju pozwalającej likwidować dysproporcje i systematycznie ograniczać obszary biedy i zacofania,
- nierozwiązanie problemów transportowych w sposób komplementarny, tj. poprzez efektywne integrowanie komunikacji szynowej z drogową,
- brak wystarczających zasobów wodnych i zły stan infrastruktury zabezpieczającej środowisko naturalne,
- brak spójnej koncepcji, a co za tym idzie wypracowanej metody działań restryktoryzujących służbę zdrowia, zapobiegających cyklicznemu zadłużaniu się części źle zarządzanych placówek,
- opóźnienia w wydatkowaniu funduszy unijnych,
- niewydolność decyzyjna władz wojewódzkich w ostatniej kadencji.

Program zrównoważonego rozwoju Wielkopolski

Na poziomie koncepcji istnieje daleko idący *consensus* wszystkich sił politycznych zasiadających w sejmiku województwa. Mimo tego koalicja PO-PSL ma dużą trudność w realizacji harmonijnej polityki, gdyż jest zakładnikiem lokalnych grup nacisku.

Przykładem lekceważenia założeń strategii województwa był rozdział środków na szpitale w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013. Dofinansowano oddziały szpitalne i szpitale o peryferyjnym znaczeniu, pomijając ośrodki i specjalności kluczowe. Rażącem przykładem było dofinansowanie oddziału ortopedycznego w szpitalu powiatowym we Wrześni, przy jednoczesnym nadmiarze łóżek ortopedycznych w Wielkopolsce.

Za niewystarczającą uważamy aktywność w ochronie potencjału gospodarczego województwa. Brak współpracy pomiędzy koalicją PO-PSL na szczeblu samorządowym i centralnym powodował realne szkody dla Wielkopolski. Rząd i zarząd województwa nie wykorzystał Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji, który może finansować pracowników objętych zwolnieniami w wyniku globalizacji. Nie sięgnięto jednak te środki, w wysokości milionów złotych, które mogłyby służyć szkoleniu i przekwalifikowywaniu zwalnianych pracowników np. z Zakładów im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu czy ze spółki Wagon w Ostrowie. Przedsiębiorstwa te w pełni kwalifikowały się do uzyskania pomocy z tego funduszu. Przeciwną politykę prowadzono w takich państwach, jak Szwecja

cja i Irlandia, które nie marnowały żadnej szansy w sięganiu po środki unijne, mimo że są znacznie zamożniejsze niż Polska.

Działania władz samorządowych muszą skupiać się na doprowadzeniu do zmniejszenia dysproporcji rozwojowych między różnymi obszarami regionu. Sieć komunikacyjna, rozwój szkolnictwa wyższego i lokalizacja ośrodków gospodarczych doprowadzi do aktywizacji centrów subregionalnych. Lokalizowanie tam w miarę silnych ośrodków akademickich wspiera rozwój subregionów i ułatwia dostęp do wykształcenia niezamożnej młodzieży. Bez realizacji takich zamierzeń znaczna część naszego pięknego regionu stanie się swoistą „Wielkopolską B”.

Środki Unii Europejskiej

Najważniejszym działaniem realizowanym przez obecną koalicję miała być Inicjatywa JEREMIE, stanowiąca szansę na wzmocnienie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Wielkopolsce poprzez udzielanie poręczeń ze środków publicznych. Na ten cel przeznaczono kwotę 501,3 milionów złotych, przekazując ją Bankowi Gospodarstwa Krajowego w roku 2009. Jednak do dnia dzisiejszego ani jedna złotówka z tej kwoty nie została przeznaczona na wymieniony cel. Jednocześnie planowane wydatki w innych działach – takich jak drogi, koleje i ochrona zdrowia – zostały o tę kwotę uszczuplone. Działy te będą odrabiały ten ubytek przez następnych kilka lat. Pierwsze środki z funduszu JEREMIE mają (przynajmniej według zapewnień koalicji PO-PSL) trafić do ostatecznych beneficjentów niestety dopiero pod koniec 2010 r. Prawie dwa lata zostały bezpowrotnie stracone. Ile znaczy taki okres wie wielu wielkopolskich przedsiębiorców nerwowo oczekujących na uruchomienie tych środków.

Kolejne zaniechanie wiąże się ze środkami Inicjatywy JESSICA, w wysokości 55,6 miliona złotych. Mają one służyć rewitalizacji zaniedbanych obszarów powojennych, przemysłowych i zaniedbanych centrów miast, poprzez wspieranie inicjatyw komercyjnych realizowanych w ramach Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich. Działanie te nie zostały dotąd podjęte, a środki na ten cel nie są wykorzystywane, choć już w 2009 r. przekazano je Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu.

Samorząd województwa w trakcie kadencji 2010-2014 powinien przygotować ramy dla bezpośrednich inwestycji w gospodarkę, w szczególności na rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych. Naszym celem jest doprowadzenie do sytuacji, w której środki unijne trafią wprost do przedsiębiorców.

W najbliższych latach zostaną podjęte decyzje w Unii Europejskiej o kierunkach wsparcia w nowej perspektywie finansowej na lata 2013-2020. Kraje tzw. starej Unii dążą do odejścia od polityki spójności preferującej nowe kraje członkowskie, a chcą położyć nacisk na wspieranie centrów innowacji, które są usytuowane głównie w krajach starej Unii.

Wsparcie dla przedsiębiorców w nowej kadencji zamierzamy realizować poprzez:

- aktywny udział przedstawiciela Wielkopolski w debacie nad nową perspektywą finansową prowadzoną w Komitecie Regionów,
- przyspieszenie udzielania kredytów i poręczeń dla wielkopolskich przedsiębiorców z funduszy JEREMIE i JESSICA,
- wsparcie merytoryczne dla beneficjentów w celu właściwego rozliczania przyznanych środków pomocowych,
- modyfikacje w kryteriach naboru do programów realizowanych z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, tak by w większym stopniu realizować programy zdobywania konkretnych kwalifikacji poszukiwanych na rynku pracy.

Finansowanie i efektywność

Samorządowa koalicja PO-PSL w Wielkopolsce – mimo, że nie uruchomiła większości zadań inwestycyjnych zapisanych w Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym, finansowanych ze środków europejskich – kończy obecną kadencję z wysokim deficytem na poziomie 255,6 milionów złotych.

Dla osiągnięcia oczekiwanej efektywności, wszelkie istniejące plany, programy i projekty powinny – na tyle, na ile to możliwe w ramach obowiązujących przepisów – zostać dostosowane do celów programu zrównoważonego rozwoju Wielkopolski. Nowe zamierzenia muszą w swych założeniach wskazywać jasny związek z realizacją celów tego programu.

Należy dążyć, tam gdzie to możliwe, do koordynacji działań różnych szczebli samorządów dla uzyskania efektu synergii. Mamy nadzieję, że uda nam się doprowadzić do współpracy samorządów Poznania, powiatu poznańskiego i samorządu województwa w budowie kolei aglomeracyjnej. Dzięki temu można skoncentrować kompetencje, środki finansowe i możliwości organizacyjne wszystkich szczebli samorządu dla realizacji projektu, który usprawni komunikację w sercu województwa.

Niezbędna jest rzetelna kontrola efektywności działań realizowanych z funduszy publicznych tak, aby uniknąć sytuacji marnowania środków na działania służące propagandzie lub tylko zaspokajaniu ambicji realizujących je polityków i urzędników.

Sytuacja finansowa województwa jest bezpośrednio związana z kondycją przedsiębiorstw i wielkością zatrudnienia. W kadencji 2010-2014 będziemy dbali o interesy przedsiębiorców i wzrost zatrudnienia, kierując środki funduszu pracy i dostępne środki budżetowe na pobudzenie koniunktury.

Samorząd musi reagować na zmieniające się warunki. Przykładowo: w lutym 2009 r., na wniosek radnych sejmiku stronnictwa Prawo i Sprawiedliwość, samorząd województwa – nie mając możliwości realizacji inwestycji drogowych ze środków unijnych – dokonał modyfikacji planu i przeprowadził inwestycje ze środków własnych, by nie pogłębiać trudności w branży budownictwa drogowego. Blisko 120 milionów przeznaczonych na drogi pozwoliło podtrzymać potencjał wykonawczy firm budowy dróg. Rozumna polityka interwencji w okresach dekonunktury lub niskiej aktywności inwestycyjnej ma przecież kolosalne znaczenie.

Inwestycje, zwłaszcza inwestycje infrastrukturalne, zapewniające spójność województwa, przyczyniają się do jego rozwoju poprzez zwiększenie mobilności mieszkańców.

Poprawienie stanu finansów województwa będziemy realizować przez:

- wsparcie przedsiębiorców działających w Wielkopolsce,
- kontrolowanie wydatków bieżących, tak by samorząd miał stałą nadwyżkę operacyjną, pozwalającą na obsługę kredytów i inwestycje ze środków własnych,
- rozumną interwencję w okresach dekonunktury.

Gospodarka, przedsiębiorczość, bezrobocie

Problemem Wielkopolski jest poziom aktywności zawodowej mieszkańców, niższy od standardów Unii Europejskiej. Poprawa sytuacji w tym zakresie wymaga wzmocnienia kompetencji osób na rynku pracy. System edukacyjny musi lepiej dostosować się do potrzeb, być bardziej elastycznym na zmiany, a wręcz je wyprzedzać. Możliwości samorządu województwa w tym zakresie są ograniczone, znacznie większe możliwości mają samorządy powiatowe.

Mając informacje z wojewódzkiego urzędu pracy, samorząd województwa może publikować rankingi największych „producentów bezrobotnych”, ale także informować o braku wykwalifikowanych pracowników na rynku pracy.

Bezrobocie w Wielkopolsce jest zróżnicowane, od ok. 3,4% w Poznaniu do ok. 15% w powiatach słupeckim, jarocińskim, kolskim.

Trzeba ograniczyć fikcyjne działania na rzecz rozwoju gospodarki, wzrostu przedsiębiorczości i ograniczania bezrobocia, polegające na finansowaniu tzw. projektów miękkich, które polegają w istocie na organizacji mało przydatnych szkoleń i konferencji. Cała energia i zasoby finansowe samorządów i instytucji im podległych muszą zostać skierowane na faktyczną aktywizację osób bezrobotnych, bądź to poprzez pomoc w zakładaniu przez nich firm, bądź poprzez pomoc w rozwoju przedsiębiorstw istniejących, tworzących miejsca pracy.

Na tyle, na ile to możliwe, należy ograniczyć lokalne bariery rozwojowe upraszczając procedury, a także obniżyć podatki lokalne, szczególnie na tych terenach, na których poziom rozwoju jest najniższy. W tym celu niezbędne będzie współdziałanie różnych szczebli samorządu.

Brak współpracy pomiędzy samorządem i rządem uwidocznił się m. in. w zablokowaniu możliwości finansowania programów aktywizacji zawodowej przez wojewódzki urząd pracy, we współpracy z powiatowymi urzędami pracy i gminami. Jako przykład może posłużyć zablokowany od 2007 r. program „Rowy”, który zakładał finansowanie wykaszania rowów, którego realizacja poprawiała drożność cieków wodnych, a w konsekwencji zapobiegała podtopieniom. Należy bezwzględnie wrócić do realizacji tego programu.

Będziemy dążyli do przeformułowania regionalnych programów aktywizacji bezrobotnych finansowanych ze środków unijnych i ich zmodyfikowania tak, aby beneficjentami tych programów byli przedsiębiorcy i pracownicy, a nie tylko firmy szkoleniowe i instruktorzy.

Jednym z warunków konkurencyjności jest budowa społeczeństwa informacyjnego, we wszystkich sferach jego aktywności, w administracji, gospodarce, usługach oraz w życiu codziennym. Powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu może dać szansę na znalezienie pracy w globalizującej się gospodarce tysiącom absolwentów uczelni wyższych. W zakresie informatyzacji województwo wielkopolskie ma niestety wskaźniki poniżej średniej krajowej. W 2008 r. województwo wielkopolskie było dopiero na 10 miejscu w kraju pod względem liczby przedsiębiorców wykorzystujących komputery do prowadzenia działalności i dopiero na 13 pod względem dostępu do szerokopasmowego Internetu. Oznacza to duży potencjał wzrostu i pole do działania administracji.

Województwo wielkopolskie może wspierać rozwój gospodarczy poprzez:

- stworzenie ośrodka wsparcia dla przyciągania inwestorów zagranicznych do Wielkopolski, a zwłaszcza jej części wschodniej i północnej, a także wspierania wielkopolskich eksporterów,
- skierowanie środków służących aktywizacji bezrobotnych na tworzenie miejsc pracy dla ludzi młodych oraz na programy aktywizacyjne dla osób długotrwale bezrobotnych, a zwłaszcza z grupy tzw. 50+,
- zapewnienie spójności komunikacyjnej regionu w celu zwiększenia mobilności osób poszukujących pracy,
- system wsparcia dla młodzieży uczącej się i studiującej na kierunkach kształcących dla potrzeb rynku pracy.

Ochrona zdrowia

Ostatnie cztery lata pokazały jak wiele można zmarnować, nie robiąc nic. Na przykład: Szpital Wojewódzki w Koninie wygenerował w ciągu trzech lat stratę sięgającą blisko 30 milionów zł, m. in. z powodu braku właściwego nadzoru. Wzrastają tam znacząco w ostatnim czasie zobowiązania wymagalne. Spłata najpilniejszych długów przy pomocy samorządu województwa nie gwarantuje, że długi przestaną rosnąć. W publicznym szpitalu w Kowanówku koalicja PO-PSL przez cztery lata tolerowała nietransparentne powiązania z placówką prywatną. W wyniku tego powstały straty na poziomie kilkunastu milionów złotych.

Konieczne jest opracowanie docelowego modelu sieci szpitali, odzwierciedlającego rzeczywiste potrzeby Wielkopolski. Model ten musi uwzględniać placówki pozostające w gestii wszystkich szczebli samorządu. Wcielenie takiego programu w życie umożliwi w konsekwencji przekształcanie istniejących szpitali, a także budowanie nowych, do realizacji czego niezbędne będzie współdziałanie samorządów wszystkich szczebli.

W związku z tym proponujemy:

- kontynuowanie procesu łączenia szpitali,
- koordynację programów inwestycyjnych realizowanych w szpitalach,
- inwestowanie w rozwojowe obszary medycyny (radioterapię, kardiologię, opiekę pediatryczną), a także w społecznie bardzo ważne obszary usług medycznych (geriatrię, opiekę długoterminową, zakłady opiekuńczo-lecznicze),
- korzystniejszą dla służby zdrowia alokację środków pomocowych z Unii Europejskiej w perspektywie lat 2014-2020,
- konsekwentne dążenie do bilansowania budżetów szpitali,

- wzmocnienie nadzoru ze strony rad społecznych szpitali oraz właściwego departamentu urzędu marszałkowskiego; winien on przyjąć na siebie rolę koordynatora sieci szpitali, czyli instytucji wspierającej działania samodzielnych jednostek tak, aby nie konkurowały one między sobą o ograniczoną ilość środków przeznaczanych na ochronę zdrowia, lecz ściśle ze sobą współpracowały.

Transport i komunikacja

Obecna koalicja PO-PSL ze znacznymi opóźnieniami realizuje program inwestycji drogowych, ustalony w ramach szerokiego consensusu uzgodnionego w trakcie poprzedniej kadencji sejmiku województwa. Nie jest ona też w stanie konsekwentnie realizować zadań w zakresie finansowania i rozwoju transportu szynowego. Na skutek błędnych sojuszy, przedstawiciel województwa wielkopolskiego w radzie nadzorczej samorządowych przewozów regionalnych znalazł się w izolacji. W wyniku tego działania modernizujące tabor kolejowy omijają Wielkopolskę.

Koalicja PO-PSL w Wielkopolsce odrzuciła propozycję ministra Skarbu Państwa, zakładającą przejęcie dużych przedsiębiorstw świadczących usługi transportu autobusowego w Poznaniu, Koninie, Turku, Kaliszu. Zaprzepaściła w ten sposób szansę na stworzenie zunifikowanego transportu w naszym regionie i budowę sensownej polityki komunikacyjnej.

Infrastruktura transportowa jest jednym z podstawowych czynników decydujących o konkurencyjności regionu i jego atrakcyjności. Niestety stan infrastruktury w Wielkopolsce w wielu przypadkach stawia ją w niekorzystnej sytuacji w stosunku do innych regionów kraju. Wielkopolscy posłowie PO-PSL nie są w stanie skutecznie rywalizować o środki na budowę dróg i modernizację linii kolejowych.

W zależności od rodzaju infrastruktury oraz jej lokalizacji sytuacja w regionie jest zróżnicowana. Zachodnia część regionu ma duże nasycenie dróg kolejowych, natomiast w Wielkopolsce wschodniej sieć ta jest znacznie rzadsza.

Samorząd województwa powinien wspierać samorządy gminne w procesie przekazywania im dworców kolejowych. Dodatkową zachętą mogłaby być możliwość partycypacji samorządu województwa w kosztach remontów takich dworców.

Podstawowym wyzwaniem dla Wielkopolski jest włączenie jej w europejską przestrzeń transportową. Niewątpliwie pozytywnym jest kontynuowanie budowy

autostrady A2 (kierunek Berlin-Warszawa) oraz dalsza modernizacja linii kolejowej E20 (Berlin-Warszawa-Moskwa).

Jednak bez infrastruktury towarzyszącej region nasz pozostanie jedynie obszarem tranzytowym. Dlatego też tak ważne jest przygotowanie odpowiednich terenów pod inwestycje i ich stosowne wyposażenie, w tym w centra logistyczne oraz infrastrukturę transportu multimodalnego.

W aglomeracji poznańskiej znajduje się siedemnaście miast i mieszka tu ponad 1,5 mln ludzi. Dla stworzenia kolei aglomeracyjnej należy wykorzystać fakt, iż w Poznaniu zbiega się dziesięć linii kolejowych, a także to, że w Poznaniu i powiecie poznańskim wykorzystuje się 260 km linii kolejowych.

Czynnikiem ograniczającym korzyści wynikające z włączenia gospodarki Wielkopolski w europejską przestrzeń gospodarczą jest zły stan powiązań komunikacyjnych wewnątrz regionu, szczególnie na linii północ-południe, ze względu na znaczną rozległość regionu w tym kierunku. Zastługą stronnictwa Prawo i Sprawiedliwość było w 2007 r. przesądzenie o budowie trasy S-5, z której koalicji PO-PSL trudno było się wycofać. Jednak wraz z modernizacją dróg krajowych powinna przebiegać modernizacja przylegających do nich dróg wojewódzkich.

Dotychczasowa polityka rozwiązywania problemów transportowych tylko za pomocą jednego narzędzia, jakim jest transport szynowy, jest niezwykle droga, a osiągane efekty są niewspółmierne w stosunku do zaangażowanych środków. Kluczowym kryterium przy podejmowaniu decyzji o konkretnych rozwiązaniach komunikacyjnych musi być skuteczność, a nie branżowe myślenie o jednym rodzaju transportu. Tylko komplementarność rozwiązań drogowych i szynowych da szansę na efektywne wykorzystanie środków i zapewnienie ludziom niezbędnych połączeń komunikacyjnych. Transport autobusowy musi w działaniach samorządu stać się pełnoprawnym narzędziem rozwiązywania problemów komunikacyjnych.

Drogi wodne rzek Warta i Noteć wymagają włączenia w europejską sieć wodną. Powinny one stać się rozpoznawalnymi szlakami turystycznymi i transportowymi.

Program spójności transportowej województwa zamierzamy realizować poprzez:

- konsekwentne realizowanie wieloletniego programu inwestycyjnego w zakresie dróg wojewódzkich,
- współdziałanie w modernizacji szlaków kolejowych z Poznania do Wolsztyna, Wągrowca i Piły,
- zakup i modernizację taboru kolejowego,

- stworzenie spółki przewozowej obejmującej województwo wielkopolskie lub rejon Polski północno-zachodniej,
- wspieranie samorządów w procesie przejmowania dworców kolejowych i wspomaganie przeprowadzania ich remontów.

Nowoczesna wielkopolska wieś

Wielkopolska jest czołowym w skali kraju regionem produkcji zwierzęcej. Zajmuje się tym aż 90% gospodarstw. W strukturze upraw rolnych dominują zboża oraz rośliny przemysłowe. Stąd konieczny jest znaczący rozwój rynków hurtowych tego typu produktów. Sektor przetwórstwa rolno-spożywczego jest jednym z głównych działów gospodarki Wielkopolski. Jego dobrą cechą jest duże zróżnicowanie i coraz wyższy poziom dostosowania do wymogów jednolitego rynku. Z kolei słabą stroną jest nadal niski stopień koncentracji, co obniża jego konkurencyjność. Cecha ta jednak może stać się silną stroną, wobec stałego wzrostu zapotrzebowania na żywność ekologiczną. Pod tym względem rolnictwo Wielkopolski może z powodzeniem konkurować na rynkach Unii Europejskiej. Jednocześnie pamiętać należy, że na wsi mieszka ponad 40% Wielkopolan. Jest tu wysokie bezrobocie, słaba infrastruktura oraz gorszy dostęp do edukacji i placówek ochrony zdrowia.

Realnym instrumentem wpływu na wielkopolską wieś ze strony samorządu województwa jest Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Żeby jednak spełniał on swoje zadania musi być on dobrze dofinansowaną i sprawnie funkcjonującą jednostką, w której kwalifikacje i umiejętności będą doceniane.

Wielkopolska wieś powinna stać się nowoczesna i zamożna. Będziemy dążyli do podniesienia jakości życia dla mieszkańców wsi, łatwiejszego dostępu do edukacji i kultury. Młodzi Wielkopolanie winni mieć szansę na rozwój i dobrą pracę na wsi, by powstrzymać proces wymuszonej migracji do miast lub co gorsza poza granice kraju.

Cele nasze chcemy realizować przede wszystkim poprzez:

- rozwój doradztwa rolniczego, poprzez gruntowną przebudowę Wielkopolskiego Ośrodków Doradztwa Rolniczego,
- wpieranie ze środków wojewódzkich programu scalania gruntów rolnych,
- budowę i wspieranie systemu współpracy gospodarstw, w tym grup produkcyjnych,

- wspieranie rozwoju infrastruktury rynku rolnego, w tym systemów promocji oraz informacji rynkowej,
- promowanie regionalnych wyrobów spożywczych na rynkach polskim i zagranicznych,
- zakaz wprowadzania na terenie województwa upraw roślin genetycznie modyfikowanych,
- promocja wielkopolskiej wsi jako doskonałego miejsca wypoczynku i rekreacji, realizowanej przez władze wojewódzkie i Wielkopolski Ośrodek Turystyki,
- wspieranie programu budowy oraz ułatwienia dostępu do szerokopasmowego Internetu ludności wiejskiej,
- inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska.

Edukacja i informatyzacja

Koalicję PO-PSL cechuje bezradność, z opóźnieniem reaguje ona na zmiany przepisów i tendencji na rynku pracy. Do działań udanych można zaliczyć modernizację ośrodka wychowawczego w Cerekwicy. Na tym jednak lista sukcesów się kończy. Ciągłe brak konkretnych działań w zakresie szkolnictwa medycznego. Nie ma decyzji, co do dalszych losów nauczycielskich kolegów języków obcych.

Podobnie jak w wypadku służby zdrowia, trzeba poprzez współdziałanie wszystkich szczebli samorządu doprowadzić do stworzenia docelowego modelu sieci placówek szkolnictwa podstawowego i średniego tak, aby uzyskać do niej równy dostęp niezależnie od miejsca zamieszkania. Samorząd musi też ułatwiać działalność wszelkim inicjatywom służącym poszerzeniu oferty edukacyjnej przez placówki niepubliczne.

Wyposażenie szkół w środki techniczne, ułatwiające efektywne wychowanie i przekazywanie wiedzy, należy doprowadzić do wspólnie wypracowanego poziomu, likwidując dysproporcje występujące w tym zakresie. Należy zdecydowanie postawić na wykorzystanie szybkiego rozwoju technologicznego i korzystać z wszelkiego rodzaju nowoczesnych narzędzi, takich jak platformy do *e-learningu* oraz oprogramowanie typu *opensource* (ogólnodostępne i nieodpłatne). Należy zdecydowanie zwiększyć efektywność wykorzystania środków służących likwidacji wykluczenia cyfrowego. Niezależnie od wszelkich słabości, Internet staje się dzisiaj istotnym źródłem wiedzy. Nauka umiejętności i świa-

domego korzystania z jego możliwości pozwoli na zachowanie odpowiedniego poziomu i jakości wykształcenia.

Samorząd powinien również wspierać rozwój edukacji wyższej, bacząc przy tym, by poprzez zbytne rozproszenie terytorialne placówek akademickich nie przyzwalać na obniżanie poziomu przekazywanej wiedzy. Nauczycielskie kolegia języków obcych muszą (zgodnie z ustawą) jak najszybciej zacząć działać w ramach państwowych wyższych szkół zawodowych.

Propozycje nasze realizowane będą przede wszystkim poprzez:

- podniesienie jakości nauczania, zarówno pod względem programowym, jak i w zakresie warunków,
- dostosowanie profili kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- rozwój systemu prognoz potrzeb edukacyjnych ze strony rynku pracy,
- rozwój kształcenia pozaszkolnego, w tym kształcenia ustawicznego dla wszystkich grup wiekowych oraz nauczania języków obcych,
- system wsparcia finansowego dla młodzieży kształcącej się na kierunkach, w których występuje deficyt specjalistów.

Kultura

Samorząd województwa wielkopolskiego finansuje instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, które powinny dążyć do zaznaczenia swojej obecności na mapie kulturalnej kraju. Są one finansowane z pieniędzy wielkopolskiego podatnika i jemu też powinny służyć. Niepokoi nas niska frekwencja na przedstawieniach realizowanych przez nasze instytucje. Samorząd województwa zbyt niemrawo włącza się w zachęcanie obywateli do udziału w życiu kulturalnym.

Wprowadzony w ostatniej kadencji, na wniosek Prawa i Sprawiedliwości, program dofinansowania dojazdów dzieci i młodzieży na przedstawienia teatralne, uważamy za działanie słuszne, ale niewykorzystywane w sposób efektywny.

Proponujemy powstanie Muzeum Powstania Wielkopolskiego – na wzór Muzeum Powstania Warszawskiego – które stałoby się szkołą patriotyzmu, przypominającym rolę i znaczenie zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego, a także atrakcją turystyczną o charakterze ponadregionalnym.

W związku ze zbliżającą się 1050. rocznicą Chrztu Polski, uważamy że samorząd województwa powinien być inspiratorem i aktywnym uczestnikiem przygotowania uroczystości jubileuszowych. Początki państwa polskiego nierozdzielnie związane są z Wielkopolską. Giecz, Gniezno, Lednica i Poznań to kluczowe

grody istniejącego w X wieku państwa Polan. Miejsca te winny być głównymi centrami obchodów rocznicy Chrztu Polski.

Teatr Wielki w Poznaniu i Filharmonia Poznańska powinny stać się jednostkami flagowymi wielkopolskiej kultury. Placówki te powinny być jak najszerszej dostępne dla mieszkańców naszego regionu. Nie chcemy dopłacać do pustych miejsc na widowniach.

Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski pełni kilka funkcji. Jest ono czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego. Szczególnie ważnym elementem tego dziedzictwa jest wielkopolska kultura przedsiębiorczości.

Dla utrwalenia tego dziedzictwa postulujemy:

- inwestycje w aktywne instytucje kultury, w tym na rzecz Filharmonii, Opery, Teatru Nowego i Teatru Kaliskiego,
- ochronę dorobku kulturowego i aktywną politykę historyczną,
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu,
- promocję aktywności kulturalnej mieszkańców oraz promowanie najciekawszych imprez czy ekspozycji powstających na terenie województwa w mediach lokalnych i krajowych,
- wprowadzenie systemu biletów rodzinnych, ułatwiających uczestnictwo w kulturze rodzin z dziećmi.

Bezpieczeństwo

Strategia rozwoju województwa wskazuje jako cele w zakresie bezpieczeństwa m. in. zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i perspektyw na przyszłość, zabezpieczenie dorobku życia, opiekę nad rodziną oraz upowszechnienie postaw solidarności społecznej, w tym troski o osoby biedne, w starszym wieku, a także niepełnosprawne. Jednak działania koalicji PO-PSL ograniczają się do chaotycznego udzielania pomocy materialnej policji i straży pożarnej oraz instytucjom ratownictwa wodnego. Samorząd udziela również okazjonalnie wsparcia gminom poszkodowanym w klęskach żywiołowych, przy czym w 2009 r. głównie wspierano gminy rządzone przez ugrupowania koalicyjne.

Potrzebna jest pełna koordynacja działań samorządów różnego szczebla dla skutecznego przeciwdziałania zagrożeniom związanym z klęskami żywiołowymi. Bez dobrze przygotowanych centrów kryzysowych i koordynacji dzia-

łań nie da się zapewnić sprawnego działania systemów ochrony ludności. Priorytetem powinna być budowa systemów ostrzegania ludności przed zagrożeniami, w tym klęskami żywiołowymi, a także uświadamianie społeczeństwa w zakresie możliwości wystąpienia potencjalnych zagrożeń, ich skutków i koniecznego sposobu reagowania.

Poprawa bezpieczeństwa na drogach, oprócz oczywistych działań mających na celu poprawę jakości dróg, wymaga efektywniejszego niż dotąd wykorzystania środków uzyskanych z działalności wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego, szczególnie poprzez edukację dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa ruchu oraz zakup specjalistycznego sprzętu ratowniczego. Pomoc samorządów dla policji i straży pożarnej polegać winna w szczególności na współdziałaniu w realizacji konkretnych działań ponadstandardowych.

Istotny wpływ na kształtowanie bezpieczeństwa mają samorzady powiatowe (m. in. poprzez uczestniczenie w procesie uzgadniania planów ratowniczych). Jednakże samorząd województwa, jako dysponent własnych środków finansowych oraz podmiot współdecydujący o rozdziale środków unijnych, winien włączyć się w proces kształtowania bezpieczeństwa poprzez koordynację działań w tym zakresie podejmowanych przez samorzady niższego szczebla. Konieczne jest opracowanie i wdrożenie strategii osiągnięcia pożądanego poziomu bezpieczeństwa w regionie na podstawie planów ratowniczych. Cele określone w strategii pozwolą w sposób racjonalny wydawać środki finansowe, mianowicie tam gdzie jest faktyczna potrzeba, a nie zapotrzebowanie polityczne.

Proponujemy:

- opracowanie i wdrożenie strategii osiągnięcia pożądanego poziomu bezpieczeństwa na terenie województwa oraz budowę systemów zarządzania bezpieczeństwem,
- poprawę standardu i integrację systemów ochrony,
- upowszechnianie standardów i rozwój systemów ochrony i bezpieczeństwa.
- wspieranie policji w realizacji konkretnych działań zwiększających bezpieczeństwo w ruchu drogowym i ograniczających przestępczość pod wpływem alkoholu i środków odurzających,
- inicjowanie działań zmierzających do skutecznego wykorzystywania środków pomocowych w obszarach poprawiających bezpieczeństwo,

Środowisko i gospodarka wodna

Wielkopolska jest regionem, gdzie systematycznie występuje deficyt opadów. Mimo stosunkowo niewielkich rozmiarów wylewisk, 2010 rok obnażył wieloletnie zaniedbania w inwestycjach melioracyjnych i w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, a także niefrasobliwość gmin udzielających zgody na budowę domów na terenach zalewowych.

Należy powstrzymać systematyczną degradację środowiska Wielkopolski w zakresie ochrony niezwykle skromnych zasobów wodnych. Trzeba bezwzględnie tworzyć i wcielać w życie projekty chroniące Wartę, Noteć i pozostałe rzeki regionu oraz budować zbiorniki małej retencji. Jednocześnie współdziałanie wszystkich szczebli samorządu musi prowadzić do wywarcia nacisku na rząd w celu skutecznej realizacji programów o charakterze ponadregionalnym, służących likwidacji zjawiska deficytu wodnego w Wielkopolsce. W najbliższym okresie musi zostać skutecznie wdrożony program zapobiegania wysychaniu jezior.

Istotnym problem jest utrzymanie i właściwe gospodarowanie urządzeniami wodno-melioracyjnymi. Należy więc podjąć współpracę samorządu wojewódzkiego z samorządami gminnymi i powiatowymi oraz z służbami państwowymi mającą na celu identyfikację problemu i pilne wprowadzenie kompleksowych rozwiązań dla Wielkopolski.

Proponujemy:

- zwiększenie nakładów na utrzymanie urządzeń wodnych będących w gestii samorządu województwa,
- ponowne uruchomienie robót publicznych w ramach programu „Rowy”,
- zwiększenie dofinansowania do budowy zbiorników małej retencji z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych,
- większe wykorzystanie środków znajdujących się w kompetencji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Rodzina

Samorząd województwa jest zobowiązany do prowadzenia polityki prorodzinnej. Koalicja PO-PSL ograniczyła ją tylko do prowadzenia działalności szkoleniowej i do wspierania na niewielką skalę organizacji społecznych.

W polityce prorodzinnej akcentuje się głównie aspekty patologiczne, a w zbyt małym stopniu promuje zdrową i wydolną wychowawczo rodzinę. Mimo tej

preferencji obecne władze niestety nie w pełni wykorzystują środki pochodzące z opłat za sprzedaż alkoholu. W 2009 r. wykorzystano jedynie 58% środków zaplanowanych na zwalczanie alkoholizmu i narkomanii.

Samorzędy wszystkich szczebli muszą skupić się na skutecznej pomocy rodzinie. Pomoc ta musi być ukierunkowana na rodziny wielodzietne i ubogie. Powinna być skonstruowana tak, aby zwiększać ich szanse na samowystarczalność. Dlatego niezbędne jest finansowanie stypendiów wyrównujących szansę na uzyskanie odpowiedniego wykształcenia, połączone z uproszczeniem procedur ich uzyskiwania. Należy też wspierać działalność organizacji pozarządowych prowadzących działalność w tym zakresie. Niezbędne jest – tam gdzie tylko to możliwe – zmniejszanie przez samorzędy obciążeń przypadających na takie rodziny oraz zwiększanie przysługujących im zasiłków. Należy promować ideę biletu rodzinnego do instytucji turystycznych i kulturalnych.

Proponujemy, aby samorząd województwa wspierał gminy, które pomagają wracać Polakom ze Wschodu. Uważamy to za nasz patriotyczny obowiązek. Ojczyzna to historyczna wspólnota losu wszystkich jej dzieci.

Swoje cele zamierzamy realizować przez:

- systematyczne monitorowanie sytuacji demograficznej Wielkopolski we współpracy ze środowiskiem naukowym Poznania,
- stworzenie wojewódzkiego programu promującego rodziny wielodzietne,
- zapewnienia środków pomocowych w wysokości przynajmniej 1 miliona złotych rocznie na pomoc dla gmin przyjmujących repatriantów z Kazachstanu i innych krajów byłego ZSRR.

Polityka społeczna

Podstawowym wyzwaniem stojącym przed wielkopolskimi samorządami oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną jest konieczność podejmowania właściwych działań w reakcji na zmiany demograficzne zachodzące w społeczeństwie. Zwiększanie długości życia, mała liczba urodzeń, częste wyjazdy młodych osób za granicę oraz dziedziczenie biedy, to podstawowe elementy determinujące zmiany. Poważnym problemem społecznym są ogniska biedy w miastach i wsiach, gdzie obserwujemy proces postępującego wykluczenia społecznego całych grup oraz dziedziczenia statusu bezrobotnego. Rolą miejskich ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie jest przeciwdziałanie tym zjawiskom. Instytucje te nie mogą być jedynie miejscem pobie-

rania zasiłków lub innych form materialnego wsparcia osób potrzebujących. Rzeczywistą ich rolę musi być przeciwdziałanie przyczynom problemów społecznych.

Dlatego rolą samorządu będzie wspieranie rozwoju, zwłaszcza na wyższych uczelniach zawodowych, kierunków studiów kształcących pracowników socjalnych.

Niezbędne jest także wspieranie działalności organizacji pozarządowych i wolontariatusy zajmujących się pomocą społeczną. Najlepszą i efektywną pomoc świadczyć mogą osoby doskonale znające lokalne problemy społeczne. Oprócz zapewnienia specjalistycznej opieki nad osobami starszymi, konieczne jest promowanie i wspieranie opieki nad tymi osobami przez rodziny.

Program ten zamierzamy realizować poprzez:

- zwiększenie środków na wojewódzkie programy realizowane przez organizacje społeczne w zakresie pomocy rodzinie, jej promocji, pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym,
- przekształcenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w instytucję upowszechniającą dobre rozwiązania w dziedzinie pomocy społecznej,
- stworzenie wojewódzkiego programu promującego rodzinę wielodzietną,
- promowanie programów dobrych praktyk na terenie województwa i kraju, wypracowywanych przez organizacje społeczne i lokalne urzędy,
- współpracę ze środowiskiem naukowym w celu systematycznego diagnozowania sytuacji społecznej.

Kultura fizyczna i turystyka

Podstawowym zadaniem samorządu województwa jest dofinansowywanie i wspieranie rozwoju sportu wśród dzieci i młodzieży. Celem tego dofinansowania jest objęcie zajęciami sportowymi jak najszerzej grupy dzieci i młodzieży.

Samorząd powinien wspierać budowę nie tylko boisk do gier zespołowych, ale także budowę obiektów lekkoatletycznych czy kortów tenisowych. Istnieją one co prawda w niewielkim zakresie w niektórych miastach, w większości jednak ich brakuje.

Należy promować Wielkopolskę jako atrakcyjny turystycznie obszar naszego kraju. Zadaniem samorządów musi być wspieranie rozwoju bazy turystycznej i podnoszenie komfortu już istniejącej. Działania te powiązane powinny być ze spójnym programem promocji Wielkopolski, jako regionu przyjaznego

turystom. Zdecydowanie bardziej wykorzystać należy geograficzne położenie Wielkopolski i skupić się na przyciąganiu turystów z innych państw regionu, co przełoży się przecież na wzrost zamożności Wielkopolan. Kolej Wolsztyńska oraz lokalne koleje wąskotorowe to tylko niektóre przykłady atrakcji turystycznych, których koalicja PO-PSL nie potrafiła dobrze wykorzystać.

Postulujemy większe wykorzystanie przyrodniczych, krajobrazowych oraz kulturowych atutów Wielkopolski, które tworzą szansę na rozwój sektora usług turystyczno-rekreacyjnych. Sektor ten ma szansę na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy, przy stosunkowo niskich nakładach.

Wspieranie rozwoju turystyki będziemy realizować przez:

- promowanie turystyki kolejowej w oparciu o czynną parowozownię w Wolsztynie i sieć kolei wąskotorowych,
- promowanie turystyki wodnej w oparciu o szlaki Warty i Noteci oraz Kanał Ślesiński („Wielka Pętla Warciańska”),
- wspieranie turystycznych produktów gmin i powiatów przez konkurs Wielkopolski Produkt Turystyczny Roku,
- włączenie wojewódzkich placówek muzealnych i kulturalnych do aktywizacji ruchu turystycznego,
- dofinansowywanie budowy obiektów lekkoatletycznych oraz kortów tenisowych,
- dofinansowanie Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej i powierzenie jej zadań promocyjnych, także w międzynarodowym ruchu lotniczym.

Urząd a obywatel

Budowa silnego nowoczesnego państwa musi być oparta o sprawnie funkcjonujący aparat administracyjny, budowany w oparciu o rzeczywiste potrzeby i kompetencję, niepodporządkowywany lokalnym interesom.

Nie ma żadnego powodu, aby administracja samorządowa nie była tak sprawna, jak dobrze funkcjonujące przedsiębiorstwo. Instytucje i urzędy nie muszą kojarzyć się z niekompetencją i przewlekłością działania. Administracja musi być bliżej potrzeb ludzi. Urzędnicy powinni zapomnieć o istnieniu słowa „petent”, a obywatele powinni być obsługiwani szybko, w sposób kompetentny i przyjazny.

Należy dokonać przeglądu kadr urzędniczych, przeprowadzić konieczne zmiany i stworzyć system awansu zawodowego dla młodych ludzi, którzy mogą

wnieść nowe zwyczaje do urzędów. Trzeba tępić ze szczególną bezwzględnością wszelkie przejawy korupcji.

Wprowadzić należy mechanizmy nowoczesnego zarządzania administracją. Samorząd postawić musi na rzeczywistą i efektywną informatyzację oraz wprowadzanie rozwiązań *e-administracji*.

Pomimo zgody politycznej, zarząd województwa kończącej się kadencji nie doprowadził do wybudowania nowej siedziby urzędu marszałkowskiego. Rozlokowany w wynajmowanych lokalach, porzrzucany po całym Poznaniu, niewątpliwie działa gorzej i obciąża podatników niepotrzebnymi kosztami.

Cele w tym zakresie zamierzamy zrealizować poprzez:

- dokończenie budowy siedziby wojewódzkich władz samorządowych,
- zintegrowanie pracy urzędników w departamentach urzędu marszałkowskiego pełniących kluczową rolę dla rozwoju i bezpieczeństwa mieszkańców regionu,
- zmianę struktury departamentów i zmniejszenie ich liczebności,
- konsekwentne wdrażanie programu *e-administracji*.

